

Lars Løkke Rasmussens tale ved lanceringen af den udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi

Taler

Lars Løkke Rasmussen
Formand for Moderaterne

Dato

16. maj 2023

Sted

Københavns Universitet

Omstændigheder

Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussens præsenterer regeringens nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi.

Overskriften for den nye strategi er 'pragmatisk idealisme'.

Kære alle sammen

Tak for, at I er kommet.

Jeg kom selv hjem fra Georgien i går aftes.

Hvor jeg officielt åbnede en ny dansk ambassade i landet. Og besøgte grænseområdet mellem Georgien og Rusland.

Dér bor en ældre dame. En aften gik hun i seng i Georgien. Men vågnede op i det russisk kontrollerede Sydossetien.

I løbet af natten havde russerne flyttet den pigtråd, der markerer grænsen.

Så hun kan ikke længere komme til Georgien, hvor hendes børn bor.

Det er foregået i Georgien siden 2008, hvor Rusland tog kontrol med to udbryderrepublikker.

De flytter gradvist grænserne. Over nye marker og landsbyer – som et rullende jerntæppe. Og splitter hele landsbyer og familier.

De intimiderer og truer. Overvåger. Det er den barske virkelighed.

Den georgiske historie er desværre ikke unik.

I Moldova gruer man også for Putins næste træk. Med omkring 1.500 russisk-støttede soldater til stede i udbryderrepublikken Transnistrien.

I Serbien og Bosnien har russerne allieret sig med nationalistiske kræfter for at skabe splid og usikkerhed.

I Ukraine udlever man – som vi ved – det værst tænkelige mareridt.

I et inferno af luftalarmer, missilangreb, overgreb på kvinder og børn og civile tab.

Det er den nye geopolitiske virkelighed. Den kommer ikke belejligt.

Og den er allerede i gang med at forandre og komplicere vores hverdag på måder, vi ikke bryder os om.

Verden bliver ikke igen, som den var før Ruslands invasion af Ukraine.

Det bliver vi nødt til at forholde os til. Som land – og som folk.

Det er derfor, jeg står her i dag. Med en ny dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi i hånden.

Som sætter ord på, hvordan regeringen vil navigere i en verden, der er blevet meget usikker og uforudsigelig.

Jeg er glad for at præsentere strategien lige netop hér i universitetets smukke sal – foran alle jer unge mennesker.

De udenrigspolitiske valg, vi træffer i dag, har nemlig stor betydning for jeres fremtid. For den verden, I skal leve og blive gamle i.

Jeres fremtid er noget længere end min.

Der er meget på spil.

Jeg har selv læst jura her på Københavns Universitet. For over 30 år siden. Det kan man vist godt se på mig.

Dengang var der optimisme i luften. Reagans jernnæve var ved at få overtag i den Kolde Krig. Der blev forhandlet om nedrustning og våbenkontrol.

Gorbatjov ville reformere Sovjetunionen. Perestojka. Glasnost. Det kulminerede med Murens fald den 9. november 1989.

Forløsningen var enorm. Folk stormede til Berlin for at tage del i historien.

Jeg gjorde det også selv. Og fik et stykke af Berlin-muren med hjem.

Friheden og fornuften havde sejret! Historien var forbi, blev der sagt. Verden lå for vores fødder.

Siden tog vi fredsdividenden hjem. Hele verden blev vores fabrik. Vi fik velstand som aldrig før. To biler. Nye køkkener. Demokrati og friværldi.

Vi levede i hvert fald i en periode uden at skænke vores nære sikkerhed en tanke. Vi tog den for givet.

Det kan vi ikke længere.

Det er derfor, vi har lavet en ny udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi.

Med 'pragmatisk idealisme' som overskrift. Fordi vi mener, det er det bedste svar på den geopolitiske situation, vi står i.

Fordi vi mener, det er sådan, vi bedst tjener Danmarks interesser og værdier i

mødet med den nye verden.

Hvad betyder det så – ’pragmatisk idealisme’?

Er det elastik i metermål? Nej.

For det første, at vi må forholde os til verden, som den faktisk er – og ikke, som vi ville ønske, at den var.

Mange af jer kender nok Niebuhrs ’sindsro-bøn’.

Den siger, at vi “skal have mod til at ændre de ting, vi kan ændre. Klogskab til at acceptere dem, vi ikke kan ændre. Og visdom til at se forskellen.”

Det er et godt udenrigspolitisk mantra for et lille land som Danmark.

Og tingenes tilstand lige nu er, at geopolitikken er vendt tilbage. Med flere spændinger og større konkurrence til følge.

Vi ser det i Ukraine og de andre østlige frontlinjestater. Hvor Putins drømme om et Storrusland kommer buldrende.

Vi ser det i Asien. Hvor Kina ønsker og tiltager sig større albuerum.

Vi ser det i Afrika og Latinamerika. Hvor Rusland og Kina byder sig til på hver deres måder.

Og vi ser det i Nordamerika. Hvor USA i stigende grad orienterer sig mod Asien og forventer, at vi i Europa påtager os et større ansvar for vores frihed og sikkerhed.

Det er uafvendeligt, at vi gør det.

Det er de kolde realiteter. Dem må vi forholde os realistisk til. Vi må ikke være naive.

Det er den ene side af ligningen. Pragmatismen. Realismen.

Den anden side er så idealismen. Værdierne.

Som handler om, at vi skal holde fast i troen på os selv.

Som et af verdens stærkeste samfund med nogle fantastiske værdier.

Demokrati. Frihed. Menneskerettigheder. Ligestilling. Frisind. Respekt for, at mennesker er forskellige.

De ting, vi tror på og kæmper for.

Det skal vi ikke sælge ud af. Realisme er ikke det samme som værdirelativisme.

Vi må godt synes, at vores værdier er mere rigtige og giver bedre liv end dem, man har andre steder.

Men vi må ikke blive missionerende. Vi skal ikke ud og sætte hele verden på plads.

Det kommer man ikke langt med som en lille nation med 6 millioner indbyggere i en stor verden med 8 milliarder mennesker.

Alene de talt siger lidt om styrkeforholdet.

Det er den balance, vi skal ramme. Det er ikke nemt. Men det er det rigtige for Danmark at gøre.

Når vi kigger ud i verden. Så står vi over for tre monumentale udenrigspolitiske opgaver. Det er dem, den nye strategi slår an.

For det første, bliver vi nødt til prioritere vores egen sikkerhed langt højere, end vi har gjort de sidste 30 år.

For det andet, har vi brug for at danne nye, ligeværdige partnerskaber med lande uden for Vesten – især i Afrika.

For det tredje, skal vi skabe et mere robust og modstandsdygtigt samfund, som er gearet til globaliseringen 2.0.

Så kort kan det egentlig siges.

Men lad mig alligevel uddybe alle tre dele lidt, nu hvor jeg har fået mikrofonen.

For det første.

Ruslands invasion af Ukraine har skabt den største sikkerhedspolitiske krise på europæisk jord siden Anden Verdenskrig.

Ikke fordi, at der har været fred og idyl i Europa siden 1945.

Spændingerne var massive under den Kolde Krig. Folk købte jodtabletter og mad på konservesdåser. Frygtede for en altødelæggende atomkrig.

Der har været blodige borgerkrige på den irske ø og på Balkan.

Vi har set terrorangreb på hele kontinentet. Udført af både politiske og religiøse ekstremister.

Den europæiske sikkerhed er blevet testet flere gange siden Anden Verdenskrig.

Alligevel var det rystende og skelsættende at vågne op til den 24. februar sidste år.

En uprovokeret invasion af et frit og suverænt land. En fuldskaleret erobringsskrig i strid med alle internationale regler.

Lige her, på det europæiske kontinent. Kun to timers flyvning fra København.

Det havde jeg aldrig troet, vi skulle se i min levetid.

Rusland har vendt den europæiske sikkerhedsorden ryggen. Den orden, vi i fællesskab har bygget op.

Hvis Rusland opnår sine strategiske mål i Ukraine, bliver verden et farligere sted. Især for små lande som Danmark.

Vi er helt afhængige af, at staters råstyrke bliver tæmmet af fælles regler og normer. Så den stærke ikke kan tryne den svage. Så magt ikke bliver ret.

Det er dét, der er på spil.

Det er derfor, vi har været der for ukrainerne fra dag ét. Med alt hvad vi har kunnet mobilisere af militær støtte, nødhjælp og sanktioner mod Rusland.

Fordi den ukrainske kamp også er vores kamp.

Fordi deres sikkerhed også er vores sikkerhed.

Fordi deres frihed også er vores frihed.

Kampen har dog – midt i mørket – bragt noget godt med sig.

EU er i fællesskab trådt i karakter. Enigheden i Vesten er stærkere end i mange år.

Flere lande er blevet EU-kandidater og vender sig nu mere entydigt mod Europa.

Finland er optaget i NATO – Sverige er på vej.

Putin har faktisk samlet os. Han tog fejl i sin kalkule.

Nu må han sætte sin lid til, at vi bliver metaltrætte. At vi mister tålmodigheden og kaster vores opmærksomhed over noget andet.

Det kommer ikke til at ske.

Den nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi er et løfte til den ukrainske befolkning om, at vi bliver ved deres side, også efter at krigen er slut.

Det bliver ikke gratis. Alting kommer med en pris.

Det er vigtigt, at vi får sagt det til hinanden.

Det nye trusselsbillede i Europa kræver et historisk løft af vores udgifter til forsvar og sikkerhed.

Så vi kan tage bedre hånd om sikkerheden i vores eget nærområde: Østersøen. Baltikum. Arktis. Nordatlanten.

Det er derfor, regeringen har besluttet, at vi skal op på de 2% af BNP til forsvaret allerede i 2030.

Og derfor vil vi styrke vores diplomati. Så det er rustet til at tage vare på danske interesser i den nye virkelighed.

Ligesom vi vil re-orientere vores militære tilstedeværelse i verden.

Vi skal holde fast i evnen til at reagere, når der opstår kriser langt væk fra vores egne grænser.

Men vi vil øge og fokusere vores bidrag i Baltikum – som en naturlig konsekvens af krigen i Ukraine.

Vi vil kaste os helhjertet ind i arbejdet for at videreudvikle NATO. Og styrke vores forhold til USA, der er og bliver Danmarks vigtigste sikkerhedspolitiske allierede.

Vi vil tage det sikkerhedspolitiske ansvar på os i EU. Og bidrage aktivt til det forsvarssamarbejde, et historisk stort antal danskere sagde ja til at tilslutte sig sidste år.

Vi vil arbejde for et tættere sikkerhedspolitisk samarbejde i Norden. Med Finlands optagelse i NATO – og Sverige på vej – er der en historisk mulighed for at rykke endnu tættere sammen.

Vi vil skubbe på for de hårdest muligt sanktioner, som kan svække den russiske

krigsmaskine. Og støtte demokratiske kræfter, civilsamfund og de uafhængige medier, der nu er i eksil.

Vi vil styrke vores engagement i de østlige frontlinjestater. Så de kan blive en del af den europæiske familie. Derfor var vi i Georgien i går.

Vi hjalp de baltiske lande med at blive klar til EU-optagelse efter Murens Fald.

Nu skal vi hjælpe Ukraine, Moldova og Georgien på deres europæiske vej.

Kampen for frihed og sikkerhed hos vores østlige naboer bliver den mest definerende udenrigspolitiske opgave for vores generation.

I Georgien bakker mere end 80 procent op om medlemskab af EU og NATO.

Det er udtryk for et håb. Det skal vi hjælpe dem med.

Der er ingen tvivl om, at EU vil blive udvidet. Det skal kandidatlandene blive klar til. F.eks. ved at implementere de nødvendige reformer.

Men vi skal også forberede os selv. Regeringen vil deltage aktivt i diskussionen af, hvordan EU's politikker og spilleregler skal tilpasses, så også EU bliver klar til en udvidelse.

Den diskussion er uomgængelig. Vi kan ikke stille Ukraine og vores andre østlige partnere i udsigt, at de kan blive en del af den europæiske familie.

Uden også samtidig at forholde os til, hvordan vi i EU selv kan gøre os klar til en familieførøgelse.

Tiden kalder på et helhjertet dansk engagement i EU. Og på et EU, der ranker ryggen og fylder mere på den udenrigspolitiske scene.

Det har vi værdierne, økonomien og strukturen til.

For det andet.

Verden er betragteligt større end Europa – og Europa taber terræn på den globale scene. Det gælder økonomisk. Befolkningsmæssigt. Værdimæssigt. Og teknologisk.

For 30 år siden, da jeg gik her på universitetet, udgjorde EU's økonomi knap 30 procent af verdens samlede BNP.

I dag er tallet 16 procent.

Og hvis mine endnu ufødte børnebørn måske skal gå her om 30 år. Så siger prognoserne, at EU kun vil stå for 12-13 procent af verdens BNP.

Tallene skal selvfølgelig tages med forbehold. Men tendensen er tydelig. Fra 30 – til 16 – til 12 procent. På 60 år.

Parallelt med det har Kinas globale ambitioner vokseværk. De gør – ligesom Rusland – alt, hvad de kan for at vinde hjerter. I Asien, Afrika og Latinamerika.

Regionale stormagter byder sig også til. De vil alle sammen omsætte deres tyngde til indflydelse.

Det er ikke svært at forstå. Men det giver ny konkurrence i verden. Og sætter de internationale spilleregler, vi kender, under pres.

Det stiller nye krav til Vesten – og til Danmark. Vi skal gentænke, hvordan vi engagerer os i verden og opsøge nye alliancer.

Jeg var i New York på årsdagen for invasionen af Ukraine. Her arbejdede den ukrainske udenrigsminister Kuleba hårdt for at få opbakning fra et flertal af FN's lande til at fordømme invasionen.

Det fik han. Men ikke så nemt, som det burde være, når man ser verden med vores øjne.

Men realiteterne er, at 2/3 af verdens befolkning bor i lande, som forholder sig

neutralt eller i enkelte tilfælde ligefrem støtter Ruslands krig i Ukraine.

Det taler for sig selv.

Jeg har mødt flere udenrigsministre og ambassadører de sidste måneder.

Mange af dem er – for at sige det lige ud – trætte af Vesten. De mener, vi har dobbelte standarder. At vi ikke lytter.

Og at vi udnytter institutioner som Den Internationale Straffedomstol til at fremme vores egne interesser.

Og lukker øjnene, når deres rettigheder bliver trådt under fode.

Når Kina og Rusland står i hver deres bod ved siden af og lokker med gode tilbud. På nye jernbaner. Motorveje. Lufthavnsudvidelser. Så kan valget risikere at give sig selv.

Den russiske udenrigsminister Lavrov har været på flere charmeture til Afrika og Latinamerika siden krigens begyndelse.

Rusland står for omkring 45 procent af den samlede våbeneksport til Afrika.

I juli er der planlagt Rusland-Afrika topmøde i Skt. Petersborg.

Kina har investeret for milliarder af dollars i store byggeprojekter på tværs af det afrikanske kontinent. Infrastruktur. Minedrift. Lufthavne.

Det skal vi i Vesten forholde os til. Velovervejet og strategisk.

Vi skal styrke eksisterende partnerskaber og bygge nye alliancer baseret på ligeværd og respekt.

Vi skal tænke mere i opbygning af relationer. Uddannelse. Forskning. Udveksling.

Sætte gang i en bedre samtaler mellem især unge verden over.

Vi skal prædike mindre og blive bedre til at lytte. Forstå deres ståsted. Forstå hvad de efterspørger. Identificere fælles interesser.

Og vi skal komme med konkrete tilbud. Gøres deres strategiske valg lettere.

I den tid, vi lever i, kan vi ikke tillade os at være ligeså kræsne med, hvilke lande vi samarbejder med.

Det er diplomatiets raison d'être også at kunne tale med dem, der mener noget andet end os.

Der er selvfølgelig altid dilemmaer, og vi skal turde tage de ting op, som vi er uenige om.

Men magtens tomrum findes ikke. Og hvis vi ikke byder os til, vil andre gøre det.

Det handler også om at vinde kampen om fortællingen. Eller narrativet, som man nok ville sige her på universitetet.

Vi skal tage landenes bekymringer alvorligt og arbejde målrettet på at løse dem i fællesskab. Det vil hér og dér kræve, at vi bevæger os ud af vores komfort zone.

Det danske kandidatur til FN's Sikkerhedsråd i 2025 giver os en oplagt platform til alt det arbejde.

Her vil vi kunne bygge bro og vinde tillid. Derfor har kandidaturet høj prioritet for regeringen.

Vi skal også holde fast i vores ledende rolle på klimaområdet.

Klimaforandringer er menneskehedens største udfordring på tværs af alle skel.

Jeg var i Indien for ikke så længe siden. De er nu 1,4 milliarder mennesker. Verdens mest folkerige nation. Og i rivende økonomisk fremgang.

Mange, mange millioner mennesker i Indien vil også gerne spise sig mætte, have biler og nye køkkener – ligesom os. Lys, der tænder ved et tryk på en kontakt.

Det er naturligt nok.

De skal dog helst komme til det på en meget grønnere måde, end vi selv formåede det. Hér har vi dyrt købte erfaringer at spille ind med.

Og vores erhvervsliv har stor ekspertise med grønne løsninger at bidrage med. Vi skal være aktive hér.

Det er både sund fornuft og god forretning.

Vi var længe for naive i forhold til Kina. Derfor har Danmark, EU og vores allierede skærpet vores tilgang væsentligt over de seneste år.

Men med den tyngde, Kina har fået i verden, er de ikke til at komme uden om. Økonomisk og politisk.

Kina er en afgørende del af både verdenshandlen og klimakampen. Den kinesiske økonomi er på niveau med hele den europæiske.

Og Kina er verdens største udleder. De står for 30 procent af verdens udledning af drivhusgas.

Vi skal samarbejde om det, der er i vores fælles interesse. Og samtidig håndtere udfordringerne om værdier og sikkerhed sammen med vores allierede.

Det er ikke i Danmarks interesse at gå fra den ene grøft til den anden.

Vores Kina-politik skal fortsat være engageret, klarsynet og realistisk.

Og i højere grad bundet op på en fælles europæisk tilgang.

For det tredje.

Vi skal skabe et mere modstandsdygtigt samfund. Som er gearet til en ny form for globalisering. Globalisering 2.0.

Hvor det betyder noget, hvor ens energi kommer fra.

Hvor man kan komme til at betale dyrt for at være afhængig af en enkelt leverandør eller et enkelt land.

Vi oplevede det under Covid-pandemien. Og krigen i Ukraine har sat to streger under det.

Sundhedspolitik er sikkerhedspolitik.

Energipolitik er sikkerhedspolitik.

Industripolitik er sikkerhedspolitik.

Og udenrigspolitik er indenrigspolitik.

Det betyder ikke, at vi skal lukke os om os selv. Eller aflyse globaliseringen.

Den frie handel med verden omkring os har gjort Danmark til det velstående velfærdssamfund, vi er i dag. Det skal vi bygge videre på.

Men vi skal blive mere modstandsdygtige. Gå vores forsyningskæder efter i sømmene. Spred risikoen.

Det gælder energi. Det gælder kritiske råstoffer. Det gælder teknologi. Fra Rusland, Kina og andre leverandører.

Og gamle afhængighedsforhold skal ikke afløses af nye. Vi skal tage ved lære af fortidens fejltagelser.

EU skal føre en mere robust og strategisk handels- og industripolitik. Vi skal i højere grad kunne stå på egne ben.

Og vi skal styrke den geopolitiske rådgivning af danske virksomheder, så de bedre kan navigere i den nye og mere komplekse virkelighed.

Ligesom vi skal tage højde for de nye trusler, der tegner sig.

Beskytte vores kritiske infrastruktur. Forsvare os i cyberspace. Ruste os til en verden med kvanteteknologi og kunstig intelligens.

Den her tale kunne formentlig have været skrevet af ChatGPT. Måske den faktisk var blevet bedre, hvis den var. Hvem ved?

Danmark skal være på forkant med den udvikling. Udbygge vores styrkepositioner.

Kvanteteknologi kan fx blive et nyt udstillingsvindue for danske virksomheder. Men det skal gøres ansvarligt. Og vi skal have blik for de potentielle slagsider, kunstig intelligens og andre nye teknologier bringer med sig.

Da jeg gik rundt i Georgien for få dage siden – derude i grænseområdet til Rusland.

Dér mødte jeg mennesker, som havde været igennem en årelang konflikt. Med alt hvad det indebærer af frygt og utryghed.

Alligevel gik de rundt med et brændende håb. En optimisme om en bedre fremtid. Forankret i det europæiske værdifællesskab – som allieret blandt venner.

Det håb smittede.

Jeg har aldrig været nogen dommedagsprofet – og bliver det aldrig.

Jeg kan bedre lide at tale i dur end i mol. Og de udfordringer, der står foran os, er ikke uoverstigelige.

Men de skal tages alvorligt og håndteres klogt. Det præsenterer vi en vej for med den her strategi.

Den sætter retningen for regeringens prioriteter i verden den næste tid. Og vi vil følge op med mere konkrete initiativer.

Et forsvarsforlig, som forsvarsministeren vil indkalde til forhandlinger om

meget snart.

En europapolitisk aftale, som vi går i gang med efter sommer.

En Afrika-plan. En globaliseringsstrategi for dansk erhvervsliv.

En styrkelse af vores udenrigstjeneste. Så den kan tage vare på danskernes sikkerhed i den nye geopolitiske virkelighed.

Der er nok at tage fat på. Den udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi er det vigtige første skridt.

Nu glæder jeg mig til at diskutere den med danskerne og med jer her i dag.

Det er jer unge, der kommer til at leve længst med konsekvenserne af de valg, som vi træffer i dag.

Tak for ordet.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Moderaterne, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lars-lokke-rasmussens-tale-ved-lanceringen-af-den-udenrigs-og-sikkerhedspolitiske-strategi>